

Sámuel

I-II. könyve

CÍME ÉS HELYE A KÁNONBAN

Sámuél Sámuel I-II. könyve eredetileg egy egység volt. A legrégebbi héber kéziratokban nincs két könyvre osztva. Az ószövetségi kánon második részében, az „első próféták” csoportjában, közvetlenül Bírák könyve után találjuk meg.

Basileión A, B A Septuaginta osztja először két részre. Az LXX szerkesztői Sámuel és Királyok könyvét összetartozónak tekintették, és „Királyságok könyve” címszó alatt négy egységre bontva sorolták be a kánonba, Bírák és Ruth könyve után. Így Sámuel I-II. könyve a „Királyságok I-II. könyve” nevet kapta, míg Királyok I-II. könyvére a „Királyságok III-IV. könyve” kifejezést alkalmazták. Daniel Bomberg 1517-es héber Biblia-kiadása ezt a felosztást követte.

A Vulgata szintén átvette az LXX felosztását, „Királyságok I-II-III-IV.” könyve címmel.

A SZERZŐSÉG KÉRDÉSE

1. A könyv szerzője ismeretlen, mindkét könyv anoním irat. A zsidó hagyomány szerint az 1–24. fejezet szerzője Sámuel próféta, a többi rész Nátán és Gád próféták munkája. Ezt a feltevést igazolja 1Krón 29,29, mely szerint Sámuel, Nátán és Gád könyvet írtak Dávid életének és uralkodásának eseményeiről: „Dávid királynak pedig úgy első, mint utolsó dolgai, íme megírtattak a

Sámuel próféta könyvében és a Nátán próféta könyvében és a Gád próféta könyvében.”

2. A Talmud szerint a könyv szerzője Sámuel próféta. A tartalomról azonban világos, hogy Sámuel nem lehetett szerzője a teljes könyvnek, hiszen 1Sám 25. fejezete megörökíti a halálát. Mégis nyomós oka lehetett annak, hogy róla nevezték el ezt a két könyvet. Feltehetően éppen azért, mert a könyv egy részének ő volt a szerzője.

3. Az is feltételezhető, hogy főként a II. könyvet különböző szerzők készítették a Sámuel által alapított prófétaiskolákban, ahol az egyik fő feladat Izráel népe történetének megörökítése volt. 2Sám 1,18 megemlíti „Jászár könyvét”, amely feltehetően forrásmunka lehetett számukra. Prófétaiskolák működtek Rámában (1Sám 19,18–24), Gilgálban (2Kír 4,38), Béthelben (2Kír 2,3), Jerikóban (2Kír 2,15–22). Ezeket az iskolákat Sámuel hozta létre, és kezdetben ő felügyelte a bennük folyó munkát. Az iskolákat egységes szellem, azonos hitbeli szemlélet jellemezte.

4. A történetkritikai írásmagyarázat szerint az ún. deuteronomista iskola körében keletkezett Sámuel I-II. könyve i. e. 550 körül, ahol az izraelita királyság kezdetéből fennmaradt hagyományokat és forrásanyagokat egy könyvvé formálták. Ennek az állításnak ellentmond az a tény, hogy a könyv szerzője, illetve szerzői igen alaposan, részletekbe menően ismertetik Saul, Dávid és Salamon életét.

A fenti gondolatokat összegezve elmondhatjuk, hogy akár a kor nagy prófétái (Sámuel, Nátán, Gád), akár részben vagy egészben a prófétaiskolák fiai voltak

e korszak krónikáisi, azt biztosan állíthatjuk, hogy egységes szemléletmód harotta át őket. Igaz istenfelenem, mely hit, s a Szent-
lélek által nyert értellem és bölcsesség árad a könyv minden sorából. Proféták, Isten által elhívott, szent emberek" (2Pét 2,20–21) jegyezték le az i. e. XI–X. században a királyság kialakulásának és kezdetének történelmét, Sámueltól a megszorított királyság kezdetéig.

SÁMUEL I. KÖNYVÉNEK SZERKEZETE

I. Sámuel 1–7.

- 1-2/a. Születése, neveltetése
- 2/b-3. Él mellett, elhívása
- 4-6. Filiszreus győzelem, a frigyláda úja
- 7. Hűsz éven át proféta Reformációs népgyűlés Mispában Ében-ézeri csata
- Bíró

II. Királyság – Saul 8–15.

- 8-10. Saul felkenetése
- 11. Az ammoniták legyőzése
- 12. Sámuel lemondása
- 13. A filiszreusok elleni csata, Saul áldozatbemutatója
- 14. Jonatán hőserete
- 15. Saul megdöbbenésén Jonatán életébe kerül Győzelem az amalekitrák felett Isten ítéletének kihirdetése
- 16. Felkenetése citokban
- 17. Góliát
- 18. Jonatán barátság
- 19. Saul felkenetése felébred Mikáel „nászajándéka” Menekülés Sámuelhez Saul prófétáit

- 20. Szövetségkötés Jonatánnal
- 21-22. Nöbban a papoknál Akhis királynál ötülnek retteri magát
- 400 bujdosó vezére
- Galádját Moóhoz menekíti
- Gyilkosság Nöbban – Abjátár menekülése
- 23. Khella városának felszabadítása
- Zif és Mőon pusztájában Dávid megmenekül Saul kezéből
- 24. Engedi barlangjában
- 25. Nábál és Abigail
- 26. Zif pusztájában Dávid elveszi Saul korszóját és dárdáját
- 27. Dávid a filiszreus Akhishez menekül
- 28. Filiszreus támadás
- 29. Endori jóslat
- 30. Dávidor visszakiülök
- 31. Amalekitrák Sikiág ellen Filiszreus győzelem
- Saul és Jonatán halála

SÁMUEL II. KÖNYVÉNEK SZERKEZETE

- 1. Dávid királysága megerősödök 1-7.
- 2. Saul és Jonatán siratása
- 3. Dávid király Júda felett – Isbóset ellenkirálysága
- 4. Dávid erősödök
- 5. Abner meggyilkolása
- 6. Isbóset megölése
- 7. Dávid uralkodó
- 8. Dávid uralkodása 8-10.

- 1. Dávid királysága megerősödök 1-7.
- 2. Saul és Jonatán siratása
- 3. Dávid király Júda felett – Isbóset ellenkirálysága
- 4. Dávid erősödök
- 5. Abner meggyilkolása
- 6. Isbóset megölése
- 7. Dávid uralkodó
- 8. Dávid uralkodása 8-10.

- 10. További győztes csaták (ammoniták, szírek)
- III. Bűne és bűnének következményei 11-19.

- 11. Dávid bűne Betsabéval – Uriás megölése
- 12. Nátán példabeszéde – Dávid bűnbánata
- 13. Ammon vétké Tánmárral
- 14-19. Absolon száműzetése Absolon lázadása
- 14. Absolon Jóab közbenjárására hazatér
- 15. Lázaadás – Dávid menekülése
- 16. Semei szidálma
- 17. Akhtófel és Kúsai tanácsa
- 18. A csata
- 19. Dávid újbóli király Júda felett
- IV. Utolsó évei 20-24.
- 20. Sēba lazaadása
- 21. Jóab megöli Amasét
- 22. Elégétel a gibeoniták számára
- 23. Győzelem a filiszreusok felett
- 24. Dávid éneke
- 25. Beszédei, vezérei
- 26. Népszámlálás – engesztelés
- 27. Arauna széróján

SÁMUEL I. KÖNYVÉNEK CSELEKMÉNYE ÉS SZERKEZETE

A történet Sámuel születésének körülményeivel, családjának bemutatásával indul. Édesapja, Elkána lévita származású, jöndülárú ember volt, aki szerette és félte az Urat. Felégsé, Anna szintén mélyen hívő, oda-szentelt életű, Istenben bízó asszony volt. Elkána és Anna szeretnék egymást, gyermekeikül azonban nem születtek, és Elkána újabb házasságot kötött, hogy ezáltal biztosítsa a család fennmaradását. Az új feleség irigyelte azt a szeretetet, amellyel férje Annát körülvette, ezért állandóan bosszantotta őt meddségsé miatt, úgy állította be, mintha

ez Isten rosszallását bizonyítaná. A köörtük lévő feszültség különösen kifejeződött a vallási ünnepeken, amelyre Silóba – a szent sátorhoz – utaztak. Anna fájdalmat Isten elé vitte, könyörgött az Úr előtt, a Gondviselő Isten pedig meghallgatta a hozzá könyörgő asszony szavát. A megszületett gyermek Isten ajándéka volt, ezért kapta a Sámuel nevet, amely azt jelenti: „Isten meghallgattott; akir Isten ígért”. Hálából Anna az Úr szolgálatára szentelte gyermekét (1Sám 1,22). Így került Sámuel igen kicsi korban a szent sátorba, Silóba. Szolgálatkészsége, Isten iránti elkötelezettsége és hűsége hamar kitűnt. Nagy hatással volt élelődő lelkére mindaz, amit az Igéből megtértett (1Sám 3,19). Ennek a kisgyermeknek a születésében és nevelésében az Úr nemcsak Anna imáját hallgatta meg, hanem mindazokét is, akik a lelki föl-emelkedés után sóvárogtrak Izsraéban. Rajta keresztül kívánata megvalósítani mindazt a jót, amit népe számára eltervezett.

Bár Sámuel ifjúsága a szent sátornál tel-el, mégsem volt mentes a rossz befolyásoktól és bűnös példáktól. A főpap Eli volt, fái pedig Hofni és Fineás, papként szolgálták. Eli engedékeny apa volt, ezért fiai nem tanulták meg tisztelni sem őt, sem Istenet. Gonoszáguk nem ismert határokat. 1Sám 2,12 így jellemzi őket: „Bélál fiai voltak, nem ismerték az Urat.” Viselkedésük megbortánkozott az egész Izraélt, és a népet eltaszította Isten követéséről (1Sám 2,17). Eli pedig ahelyett, hogy megbüntetne volna fiai, hagyta, hogy továbbra is a szent hivatalban maradjanak. Mivel Izraél bírágja elhanyagolta feladatát, és nem volt bátorasága kárhoztatni a bűnt, ezért Isten maga vette kezébe az ügyet, s készszen is súlyos ítélettel kereste meg Eli-t. A másodök tizenet a gyermek Sámuelre bízta, raján ezzel is felkészítve őt arra, hogy mindig bátran képviselje Isten szavát, még ha az egy főpap vagy egy király elvetetéstét hirdeti is meg. Eli a rettenetes ítélet ellenére sem változtatott nevelési módszerein, így fái még vakmerőbbé váltak a törvényraposásban. A nemzet is megértett az ítélethirdetésre. Papjához hasonló bűnök terheltek őket. Hírtük csak holt hit volt, mely inkább hason-

lírtot a bálványimádáshoz, mint az élő Isten-be vertet reményességhez. Ezért a Seregek Ura megengedte, hogy a filisztesek megáramadják az országot, megölték Éli fait, és győzelmük jelként magukkal vigyék a frigyládát. Ezt a csapást a főpap sem élte túl.

Mindazáltal Isten nem hagyott kétségget a pogányokban afélől, hogy Ő az egyedüli Isten. A frigyláda újítá csapások sorozata kísérete Filisztea földjén, míg végül áldozati ájándékokkal megrakortan hazaküldték. Izráel népe örvendezett a láda visszatérése-nek, mint jó előjelnek, de nem volt igazán fogalmuk annak szentségéről. Kiváncsiságuk arra sarkallta őket, hogy bepillantsanak. Engedelenségük miatt gyorsan utolérte őket a bünetés, sokan azonnal meghaltak. Ezután a nép babonás félelemmel tekintett a frigyládra, éppúgy, mint a filisztesok.

Sámuelt komoly feladat hárták, hogy a nép szívét visszafordítsa aryaik Istenéhez. Húsz évig fáradhatatlanul járta az országot és tanított, míg végre Izráel igazi bűnbánatot gyakorolt, elhagyta bálványait, s vágyakozni kezdett Teremtője után (1Sám 7,2). A bűnbánó tömeg Mispánál gyűlt össze, hogy szövetséget kössön az Úrral. A szívbeli vallási ébredés első lépése mindig a mély bűnbánat, amely a bűnök elhagyását is magában foglalja. Második lépése pedig Isten segítségül hívása. A népgyűlés híre eljutott a filisztesokhoz is, akik arról félve, hogy gyarmatbirtokalmuk fellázadt ellenük, ráámadtak az országra. Isten megmutatta hatalmát gyermekének, és ugyanazon a csatárterén, ahol húsz évvel azelőtt vereséget szenvedtek, most fényes győzelmet arathattak.

Sámuelt önzertlen igyekvettel és hűséggel látta el tisztségét. A nemzet virágzott bőkezű vezetés alatt. Ám ahogy egyre idősebbé vált, kénytelen volt megszorítani feladatait faival, akik nem bizonyultak melőnők szent megbízatásukhoz. S ahogyan a nép fokozatosan elhagyta az Isten iránti engedelmisséget, úgy fogalmazódott meg egyre erőteljesebb igényként, hogy a többi néphez hasonló közponosított vezetés fogja össze az országot. Amikor Sámuel elé léptek két-

sülkkel, már megfontolt és elkövetl szárdék vezetésre őket: „Most azért válaszd nekünk királyt, aki ifjélen felértünk, mint minden népnél szokási!”, „A nép azonban nem akart Sámuel szavára hallgani, és mondták: Nemi! Hanem király legyen felértünk. És úgy le-gyünk, mint a többi népek, hogy királyunk ifjélen minket is, előtünk járjon és veze-se harcainkat.” (1Sám 8,5. 19–20) Ahogyan egykor Anna, úgy fordult most Sámuel bá-natával egyedül az Úrhoz. A szívetek vizsgáló Isten pedig agg szolgája vizsgálására sietett. Minden korra nézve tanulságos Is-ten szava: azok, akik az Ő hűséges szolgáit megverik és elutasítják, nemcsak az embert vetik meg, hanem azt is, aki küldte. Mivel megtaradták igazi Királyuk vezetését, ezért megengedte, hogy a nép a maga választotta úton haladjon tovább. „Adam nékik királyt haragomban.” (Hós 13,11)

Sámuelt életörténre itt fonódik egybe Sauléval, aki élete virágjában, kb. 30–35 évesen lett király Izráelben. Egy gazdag fe-jedelem fia volt, mégis egyszerű emberként vett részt ayalával a családi gazdaság irá-nyításában. Sámuellel való találkozását egy életörténét apó mozzanatai által ismerhe-tjük meg a 9–12. fejezetből. Saul jellemé- lágosan rajzolódik ki előtünk. Engedelmes- kedve apja felszólításának, szolgálatkészen és állhatatosan kereste elűnt állatokat, hatalmas területet bejárta. Látnuk figyel- mességét, Sámuellel való találkozásakor pedig tiszteletrudását és alázatát, ahogyan a próféta kitüntető figyelmességét fogadta. A kiválasztottság gondolataira e szavakkal válaszolt: „Avagy nem benjáminita vagyok-e én, Izráelnek legkisebb törzseből való? És az én nemzetségem nem legkisebb-e Benjámin törzsének nemzetségei között?” (1Sám 9,21) A tirkos felkenetés, a háromsoros jel, amely arról biztosította, hogy Isten őt rendelte erre a nemes feladatra, nem teretk elbizakodótá. Bár nem volt tökéletes jelene, de Isten által minden lehetőséget megkapott ahhoz, hogy jó uralkodó váljék belőle. Isten Leleke felhárta előtte feladatainak jelentőségét, Saul pedig alázattal elfogadta azt, átérve fele- lősségét.

Hazaérve, nagybátyja faggatózására meg sem emlírtte, hogy milyen nagy kiváltság-ban részesült. Amikor pedig Isten sors által, nyíltan bizonyoságot tett a gyűllekezet előtt arról, hogy Sault választotta királynak, ak-kor elrejtőzött az útipoggyászok közé. Ezek az apó mozzanatok mind arra utálnak, mennyire alázatosan tekintett jövőbeni szol-gálatára. Mirán Sámuel ismerette a király jogait, egyértelműen kihangsúlyozta, hogy bár Isten királyt adott Izráelnek, de az or-szág irányítása továbbra is egyedül az Urat illeti meg. A királynak alá kell rendelnie akaratát Isten akaratának. Ha Saul megéri ezt a tanítást, nem bukott volna el. Noha külsőleg szép természetű, magas ember volt, és a nemzetségek is úgy gondolták, hogy alkalmas lesz feladata betöltésére, még so-kat kellett volna énie ahhoz, hogy népének méltó vezetőjévé váljon.

Mások megverették őt származása miatt, ő pedig nem küzdött a népkarant ellen. Fel-kenetés után visszatért otthonába, hogy folytassa a földművelést, a kormányzás fel-adatát pedig továbbra is Sámuellel bízza. Királyi határozottrága, bátorosága előzőr- akkor tűnt ki, amikor Jábés-Gileád meg-mentésére hadba szólította Izráelt, és Isten segítségével győzelmet aratnak. Saul még mindig nem bízza el magát. A dicsőséget a Seregek Urának adta, a bosszúállás helyett pedig a bőcs megbocsátás látkültre nyílvá-nul meg általa. Ezek a jellemtulajdonságai most már a kételkedőket is meggyőzték ar-ról, hogy méltó a trónra, s másodsor is ki-rállyá kenétk. Sámuel pedig átadta az ország irányítását annak az embernek, akit Isten választott.

Saul egész uralkodása idején megőrizte egyszerűségét. A Gibeóban felárt királyi palota vagy erőd, amelyben élt, mindössze 26x39 m alapterületű volt, egy király igé-nyéhez mérten elég szertény orthon. A 9–12. fejezetek egy olyan embert mutatnak be, akit Isten méltán választott királlyá. Ön-kéntlenül is felvetődik bennünk a kérdés, hogy ha Saulnak ennyi jó jellemtulajdonsá-ga volt, akkor mégis miért bukott el? Ha nem a rang, a hatalom szédlétre meg, akkor

mi volt az, ami a vesztét okozta? Saul nem tudott uralkodni indulatán, nem küzdött azért, hogy legyőzze a benne lévő önzést. Önzése nem abban nyilvánult meg, hogy nagy vagyont halmozott volna fel, hanem abban, hogy nem tudott szembenéni bü-nyével. Nem tudta elfogadni azt, hogy ő is Isten megváltó kegyelmére szoruló, bűnös ember. Lelkültre Kain lelkiütlethez volt ha-sználó. Hiányzott életéről az a tapasztalat, amely elismeri az isteni megbocsátás nagy-ságát. Így Saul magát Isten sem ismerre meg. Saját elgondoltságait sokszor magasab-bra helyezte Isten útmutatásainál. Ennek a gondolkodásnak a tragédiáját a 13. fejezet-től követhetjük nyomon.

Az Úr többször is megpróbálta rávezetni Sault jellemfogyarátkosságaira. Ő azonban minduntalan megerőtözéssel hátrortta el magától a bűnösség gondolatáról. Előő hibá-ját abban a csatában köverte el, amely ural-kodásánra második évben bontakozott ki. Összehívta a népet, de olyan túletővel kel-lett szembenéznük, hogy nemcsak Izráel fiai, hanem maga Saul is megvertent, látva az ellenség erőfölényét. Sámuel harározott utasítást adott Saulnak: „Most azért menj le énelörtém Gilgáiba, és íme én lemegek re-hozzad, hogy égdáldozatot áldozzok és hála-áldozatot hozzak. Hétnapig várakozzál, míg hozzád megyek, és akkor tudodra adom, hogy mit cselekedj.” (1Sám 10,8) Saul a vá-rakozás ideje alatt ahelyett, hogy bátoritortá volna a népet, és Isten erejére irányítottá volna a tekintetüket, egyre türelmelembé vált. Híretlenség és félelem kerítette harat-mába. A neltéz helyzetet saját elgondolási-szerint úgy próbálta megoldani, hogy magy-mutatort be isteniszletet serege előtt, így kérve segítségert Istenrel a győzelelmhez. Elé-gedort volt önmagával, Sámuelől dicsérete-várt. A próféta feddése mélyen megdöbben-tette, az ifjélet pedig – hogy királlyóságát a-Úr másnak adja – jogtalannak találta. Bűn-bánatra azonban nem volt hajlandó. Vallá-sos buzgalmat bizonyítva előzőr elhozort: Isten ládját, később pedig, amikor Istei szabadtást hozort Jonatán (Saul fia) által meggondolatlanul böjört rendelt el a telje

győzelem kivívásáig. Ennek az lett a következménye, hogy bűnbe ejtette a népet, sőt tekintélyét félre majdnem megölte Jó-natanát. Ez a Saul ugyanaz ember, akiről a korábbi fejezetekben olvastunk? Sajnos a király Isten iránti engedelmességét, öngazolásával olyan úton indult el, amelynek mélysegei beláthatatlanok voltak.

Isten újra alkalmat adott Saulnak hibája kiküszöbölésére. Sámuel által azzal a fontos megbízatással kereste meg, hogy hajtsa végre Isten bűntörté felteért az amálekítákon a gonoszágért, amelyet a kivonuláskor követtek el népe ellen, és nyilván ugyanaz a kíméletlen kegyetlenség, jellemezte őket a későbbiekben is, ezért Isten nem kegyelmezhetett nekik. Saul ebben a csatában élte legnagyobb győzelmét aratta. Azonban újból árhágra az Úr parancsát: Ágágor, az amálekíták királyát életben hagyta, és a legyőzött ellenfeleit airtainak legiavát zsákmányként vitte haza magának, amit tilos volt tenni, mert istenfelteert kellett végtelhajniuk. A környezet, hogy nem zsákmányszerző, hódító hadjárator folytarnak. De ez még nem volt elég, a siker annyira elbizkosodortá tette, hogy saját tisztelőtére emlékoszlopot állítottort fel. Így az Isten által feltehrhedeinek szánt csara úgy tűnt fel a környezet népek előtt, mint egy közönséges portyázás. Sámuel feddésére mentegetőzével válaszolt, bűntört, mintha Isten iránti elkötelezettségük ből letek volna engedelenek. Ekkor hangzort el Sámuel ajkáról ez a fontos tanítás: „Vá-jon kedvesebb-e az Úr elteit az ég- és vívri al-dozat, mint az Úr szava iránti engedelmesség? *Íme jobb az engedelmesség a város áldozatnál, és a szőjogadái a kosok követéséi!*” (1Sám 15,22)

Hába a külső valóságoság, hába hozunk nagy látványos áldozatokot Istennek, Öelőrt-re az igazi érték az engedelmesség. Saul el-utasította magától Isten Lelkét és Lelkének figyelmeztetéseit, ezért az Úr is elhagyta őt. Megrendítő Izzáel királyának vak-ságai Amikor Sámuel kimondta a végértvényes ítéletet és magára hagyta, a király kétségbe-esetten kérte, hogy maradjon vele. Nem

a király magához fogadta és fontos felada-tokkal bízza meg, a nép egyre inkább látta a küönbbséget keretőjük között.

Saul feltekeny lett pártfogójára, és in-nentől kezdve Dávid elvesztését rítzte ki-majd nyíltan az életére rört. Egész Izráélt tüvé tette Dávid után, hogy megölhesse. A menekülő hol partangokban, hol a pusz-taságban talált rejtekhelyet. Úzört vadként élte életét majd tíz éven át. De a próba meg-edzerte hirt. Néhá elesett (1Sám 21,10–15), de megtanulta, hogy minden egyes napért Istennek adjon háját, aki fennartortra éle-tét. Megértette a bukásában rejő leckeiket: hogy milyen nagy Isten kegyelme, amikor megboosát a vétközönök, s hogy mit jelent minden élethelyzetben Teremtőjében bizni.

„Mert a hegyek elázoznak, és a határok meg-rendülnek, de az én igazságosságom több el nem-tározók, és békességem szövetség meg nem rendül, így szel könyvölle Úrad.” (Esa 54,10) Eközben mindazok, akiket Saul üldözött, Dávidhoz csatlakoztak, ő pedig a vezetőjük lett. Szem-besült a király megszállottságának szomo-rú következményével (1Sám 22. fej.), látta, hogy a nép mennyire megosortortá lett, és milyen hájátlanná vált ebben a nehéz élethelyzetben (1Sám 23. és 25. fej.). Izráéel né-pének is és Dávidnak is meg kellett értenie, hová vezet az Isten szövettségével szembeni-lázadás, az új, melyet a nép magának vá-laszort.

Üldözertese során tapasztalhatta, kik az igazán őszinte, segítőkész emberek az or-szágban. Szép példa erre Jonatánal körört barátsága. Jonatánt mindenféajta feltékeny-ségőrt mentes, önzertlen, igazságos, isertfélő és nagyjelkü emberként ismerhetjük meg Sámuel I. könyvből. Dávidort mint barátját szívöl szerette, még élte kockázartarsával is a védelmére ket. Királyi apiját ellen-tében elfogadta Isten döntését, és Dávidra úgy tekintett, mint leendő uralkodóra: „Né-jél, mert Saulnak, az én atyámmak keze nem fog utolérni téged, és te király leszel Izráéel fejéte, és én maóoké leszek teartánad, és Saul is, az én atyám tudja, hogy így lesz. — Es szövetségét kö-tötték kettén az Úr előtt.” (1Sám 23,17–18) De

voltak mások is, akik élelemmel és mással is segítérték csapatát, mint például az agg Sá-muel (1Sám 19,18–24), vagy Abigail (1Sám 25. fej.).

A nehéz próba megtanítottta Dávidnak, hogy uralkodóéé indultarain. Kétszer is le-hetősége nyírt arra, hogy megölje Sault, de mindkét alkalommal szabadon boosátort-ra ellenségét (1Sám 24. és 26. fej.). Erösen küzdört hir átal a kísértés ellen, hogy ön-nön kezevel szerezzen elégtértel magának. Nem engede, hogy kifejődjék lelkeben a viszonygyűöllet. Mindvégig azzal a tiszre-lettel tekintett Saulra, amely Isten kiválász-tort, felkent királyát illeti péda (1Sám 24,7; 26,9–11). Dávid lelkeére péda az utókor számára: üldözertésének és bujdossáának szertert, mit jelent Istenre bizni sorsunkat, és hogyan szenvedjük el, ha igazságatlanul üldöznek, bánatnak bennünket. Később Pál így mutarta be ezt a lelkeíteert: „Magartóertéit boosztát ne álljartok, szertelmesein, hanem adja-toké helyet ama haragnak, mert meg van írva: Ernyém a boosztállás, én megfizelek, ezt mondja az Úr. Aztört ha éberök a te ellenségéd, ady emne; ha szonyozák, ady minia; mert ha ezt műveled, eleven szent gyűítez az ő fejéte. Ne Győzertessél meg a gonosztórtól, hanem a gonoszt jóval győzöl meg.” (Róm 12,19–21) Saul is mindkét alka-lommal milyen megrendült Dávid nagyjel-kűségén. De lelke sajnos már annyira meg-keményedert, hogy kértelen volt félhagyni az üldözéssel.

Végül Dávid az ország ellenségéinél, a filiszreusoknál talált menedéket, és Sikklag-ban telepedert le. Az őt befogadó filiszreus király azonban hamarosan háborúba indult Saul ellen. Csak Isten kegyelme óvta meg Dávidort atól, hogy nem kellett részt vennie ebben a harcban. Míg ők a filiszreus tábor-ban Isten szabadtítására vártak, addig őn-zenenül hagytort orthonakort lerohanták az amálekíták, és minden magukkal vittek. A táborból hazatékező férfiak kifosztva, üre-sen taláhták Sikklag városát. Keserűségükben Dávid ellen fordultak, aki teljésen magáre maradt. Sajtört országában Saul halálra üldözte őt, a filiszreus hadvezérték nem bíztak

benne. De a legfájóbb az volt, hogy hűséges katonái is ellene fordultak, és meg akarták kövezni. Tudta, hogy saját hibája sodorta ebbe a veszedelembe őket azért, mert Ákhishoz menekült. Mit tehetett? „Dávid ebben a rettenetes órában ahelyett, hogy engedte volna gondolatait a fájdalmas eseményeknél időzni, Istentől várt segítséget. Elhagyta-e valaha is az Úr? Lelke felüdült, amikor felidézte Isten kegyelmének számos bizonyítékát. Dávid emberei elégedetlenségükkel és türelmetlenségükkel csak mekkertőzték a megpróbáltatás fájdalmát, de Isten embere, akinek még több oka lett volna keseregni, erős maradt. »Mikor félnem kel-lene is, én bízom Tebened« (Zsolt 56,4) – ezt mondta szívében. Bár ő maga nem látott kiutat a nehéz helyzetből, de Isten láthat, és megmutathatja, mit kell tennie.” (Ellen G. White: *Pátriárkák és próféták*, 763. o.) Az élet drámai helyzeteiben mindig bátorító a „siklági esetre” gondolni. Dávid élete legnehezebb próbájában „megerősítette magát az Úrban, az ő Istenében” (1Sám 30,6). Belátta, hogy hibázott, de erősen kapaszkodott abba az ígéletbe, hogy Isten megbocsátotta vét-két. Ha a Gondviselő átenged is bennünket a próbák tüzein, nem hagy elveszni! Lehetetlen, hogy Isten hagyja elveszni azt az embert, akinek megbocsátott! A Seregek Ura megsegítette szolgáját, és Dávid sértetlenül visszaszerezte mindazt, amit az amálekíták elvittek.

Míg Dávid és emberei családjaikért küzdöttek, addig Saul a filiszteusok serege ellen vonult hadba. Izráel királya életének legsötétebb órájában kétségbeesetten próbált ta-

nácsot kérni attól, akinek az útmutatásait megvetette. Az Úr pedig éppúgy nem válaszolt Saulnak, mint ahogyan kihallgatásakor Krisztus sem válaszolt Heródesnek. Saul rettegett, és úgy döntött, egy endori jósnőhöz fordul segítségért, hogy idézze meg neki a meghalt Sámuelet. A spiritiszta szeánsz során nem Sámuellel beszélt, hanem egy olyan hatalom képviselőjével, amely a „mélységből” való (1Krón 10,13–14). A gonosz lélekkel folytatott tanácskozás következtében Saul annyira összetört, hogy képtelen volt bátorítani seregeit. A jövendölés a saját beteljesedését munkálta. Saul tragédiája öngyilkossággal ért véget. Életét elhibázva, Isten akarataival szembeállva halt meg.

Sámuel I. könyve itt ér véget. Saul halt, a filiszteusok megverték Izráel seregeit. A megtört Dávid hite megrendült, és nagyobb biztonságban gondolta magát az ellenségnél, mint Izráelben. Fennállt a veszély, hogy meghasonlik lelkében és szembefordul Istennel. Ákhist, a filiszteusok királyát így bátorította a csata előtt: „Meglátod bizomnyal, hogy mit fog cselekedni a te szolgád.” (1Sám 28,2) Valójában nem tudta, mit fog tenni, és ha Isten nem lép közbe, talán hadba vonult volna népe ellen. Izráel királyt kívánó makacssága a pusztulás szélére sodorta az országot. Vajon lehet-e ennél nagyobb mélység? Lesz-e innen fölemelkedés? Erre a kérdésre válaszol Sámuel könyvének II. nagy egysége.

Mézes Tünde
(Folytatjuk)